

Brøl og ballade om hjortevildt

Tekst: Kenneth Sletten Christensen, Danmarks Jægerforbund. Foto: Max Steinar

To forskellige forslag fra Den Nationale Hjortevildtgruppe har skabt røre. I dette tema tager Jæger dig med rundt om debatten.

HJORTEVILDTBESTANDEN ER DE sidste ti år steget med flere hundrede procent, og jagten på de store klobbærende vildtarter står i høj kurs. Men bestanden er skæv. Jægerne skyder for mange hjorte og for få hinder og kalve. Derfor har især kronvildtbestanden nået et omfang, hvor skov- og landbrug oplever store skader på afgrøderne. Og dyrene står stadig hovedsageligt ved kernområderne.

Vildtforvaltningsrådet nedsatte i 2004 ni regionale hjortevildtgrupper. De fik opgaven: Find en forvaltningsmodel, der sikrer en naturlig sammensat bestand på tværs af køn og alder, og sikrer at hjortevildtet spreder sig til nye egne og sikrer, at jagten udøves på et etisk forsvarligt grundlag.

Gruppernes fire hovedaktører er Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer.

I maj 2015 fremlagde Den Nationale Hjortevildtgruppe (som er bindeledet mellem de regionale grupper og Vildtforvaltningsrådet) to forslag, der begge kredser omkring en frivillig lav-ordning. Disse forslag har været flittigt debatteret. Jægerforbundet stod bag det ene forslag, de tre andre foreninger stod bag det andet forslag.

I de følgende artikler kan du bl.a. møde en modstander, en tilhænger, forskerne, jagtpolitikerne og de nye formænd for henholdsvis Vildtforvaltningsrådet og Den Nationale Hjortevildtgruppe under Vildtforvaltningsrådet.

Lad os endelig fortsætte debatten – men husk at hjælpe hinanden med at holde os til den sobre tone og de seriøse argumenters banehalvdel!

God læselyst.
ksc@jaegerne.dk

Claus Lind Christensen om hjortevildt:

- Vi skal forvalte på tværs af skel

- Jægerne skal vise, at vi kan tage ansvar og forvalte hjortevildtet i Danmark på tværs af ejendomsskel, siger DJ-formand Claus Lind Christensen. - Det er NU, vi skal have samarbejdet til at fungere.

Tekst: Torsten Lind Søndergaard

DET ER EN kompliceret sag, som Vildtforvaltningsrådet har bedt Den Nationale Hjortevildtgruppe om at få løst. Opgaven blev stillet for mere end 12 år siden, og den er endnu ikke løst til fulde. Opgaven lyder:

- Der skal sikres en mere naturlig og dermed ligelig køns- og aldersfordeling af bestandene.
- Andelen af ældre, og dermed større hjorte, skal øges. Kronhjorte er mindst ti år, før de topes. Dåhjorte er mindst otte år.
- Hjortevildtet skal spredes til flere nye egne.
- Jagten skal foregå med en bedre etik.

- Når Den Nationale Hjortevildtgruppe engang i slutningen af året afleverer sit forslag til en forvaltningsplan, så vil planen sandsynligvis bære de typiske karakteristika for et kompromis. Det vil sige, at ingen af de involverede parter i kompromisset er hverken specielt begejstrede eller specielt utilfredse, siger Claus Lind.

Han er dog optimistisk med hensyn til det endelige resultat for jægerne.

- Vi må jo ikke glemme, at vi helt grundlæggende står i en fantastisk situation. Vores kron- og dåvildtbestande har i nyere tid ikke været større til stor glæde for de danske jægere. Nu skal vi bare til at forvalte bestandene på en måde, så vi få vekslet bestandsstigningen til en mere homogen sammensætning, og her skal

vi finde fælles løsninger. Det er efter min mening en både naturlig og glædelig udvikling, siger Claus Lind.

- Vi kæmper for jægerens interesser, og vi forventer ikke, at den fremtidige forvaltningsplan skal hugges i sten. Tingene skal fungere ude i virkeligheden, og hvis de ikke gør det, så skal de naturligvis rettes til eller laves om. Vi inddriver jo nyt land her, siger Claus Lind Christensen, som ikke vil skjule, at opgaven er både kompleks og jagtfagligt udfordrende.

Jagt er ikke en rettighed

Hovedbestyrelsen og Hjortevildtudvalget i Danmarks Jægerforbund bager op om Vildtforvaltningsrådets fire mål for hjortevildtsforvaltningen. Men samtidig er det hjerteblod for Danmarks Jægerforbund, at alle har lige ret til jagten og til vildtet.

- Vi må aldrig glemme, at det er samfundet, der giver os jægere lov til at gå på jagt. Jagt er et privilegium og ikke en rettighed. Vildtet tilhører ikke os jægere, men er en samfundsresource, som jægerne forvalter for samfundet. Gør vi det på en ordentlig måde og overholder de aftaler, vi har med

samfundet, så har jagten en god fremtid i Danmark - det er jeg ikke et sekund i tvivl om, fastslår Claus Lind.

Vi er alle jagtkammerater

Det er ikke nogen hemmelighed, at arbejdet med den nye forvaltningsplan har engageret mange jægere rundt om i landet, og især debatten på Facebook har kørt højt - nogle gange lidt for højt, mener Claus Lind:

- Det er godt at debattere, og det er også helt i orden, at man ikke er enig med Danmarks Jægerforbund i alt, hvad vi foreslår. Men jeg må på det kraftigste opfordre til, at vi på de sociale medier, som Facebook, taler ordentligt til hinanden og undlader at tillægge andre intentioner, de ikke har. Der er ingen tvivl om, at jægere kan være hårde ved hinanden. Men vi skulle nødigt komme derhen, hvor det er jægerne selv, der er den største trussel mod jagten i Danmark, siger Claus Lind Christensen.

Han opfordrer de interesserede i arbejdet med den nye forvaltningsplan til at følge med på enten www.jaegerforbundet.dk eller www.hjortevildt.dk tls@jaegerne.dk

Den Nationale Hjortevildtgruppe:

Svend Bichel, formand

Lars Jensen, Danmarks Jægerforbund

Henrik Bertelsen, Landbrug & Fødevarer

Anders Hillerup, Dansk Skovforening

Bo Håkansson, Danmarks Naturfredningsforening

I 2003 var der cirka 6.000 kron dyr. I dag er der cirka 24.000.

DANMARKS JÆGERFORBUND ØNSKER øget samarbejde over skel. Gerne i lav. Kan jægerne finde sammen i lav, giver det udvidede muligheder for jagt. Sådan er grundtanken. Hertil kommer en række redskaber i den såkaldte værktøjskasse, som lavene kan benytte sig af. F.eks. jagt på smalhind i februar

og/eller maj/juni, jagt på kalv og hjorte i august, minus september jagt på hjort, jagt før solopgang på hind og kalv, osv.

DN, Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer foreslår, at hvis man råder over et areal op til 50 hektar, må man - som ikke-medlem af et lav -

kun nedlægge kalve.

Scan koden og se jægerforbundets forslag, samt de tre andre organisationers forslag i detaljer.

<http://korturl.dk/xgu>

I årevis har Knud Pedersen henstillet til jægerne om at nå målet om flere ældre hjorte ad frivillighedens vej. Nu har han tabt håbet og tilslutter sig øget fredning.

HJORTEVILDTGRUPPE VESTJYLLAND HAR haft nogle hidsige diskussioner om, hvordan man når to af de absolut vigtigste mål, som er sat af Vildtforvaltningsrådets parter: Flere ældre hjorte og færre kalve og hinder.

- Enhver med indsigt forstår, at der skal ske noget. Også i mit bagland herude, siger Knud Pedersen.

Da det blev kendt, at der var forslag om at danne lav, blev der knurret i det vestjyske. Den knurren tiltog, da forslag om arealbegrænsninger på jagtretten blev fremlagt af DN, DS og L&F.

- Især forslaget om arealkrav fik mange til at slå bak i Vestjylland, siger Knud Pedersen. - Et flertal herude forstår behovet for ændringer - bare ikke via arealkrav.

- At vi lokalt skal forvalte vor bestand, det er en god ide. Jeg forstår dog ikke, at det møder så voldsom en modstand. At vi som jægere i fællesskab får chancen for selv at stå for forvaltningen, under hensyntagen til hvad området kan bære, er da en gylenden mulighed!

- Der har været en masse debat - i al fald på Facebook. Modstanderne tordner løs. Men hører vi fra dem, der er for? Generelt tager modstanderne altid ordet, mens tilhængerne intet siger, men blot venter på, at forslagene bliver gennemført. Tilhængerne skal forstå, at også de har et ansvar for, om forvaltningen skal ændres i en retning, de tror på.

Prøv dog!

Manglen på opbakning til lav i Vestjylland skyldes nok - mener Knud Pedersen - at landsdelen ikke har tradition for lav.

- Der er dog andre steder i landet,

Formanden for Hjortevildtgruppe Vestjylland:

- Vi skal prøve en anden vej

Knud Pedersen tror på, at lav og en indskrænkning i hjortejagten vil give resultat. Men han har tabt troen på at nå målet ad frivillighedens vej.

hvor man har haft frivillige lav i mange år. De steder kunne der være en oplagt chance for at danne større lav og efterfølgende høste erfaringer af mange af de ubesvarede spørgsmål, forslaget har givet. Jægerne her har vist, at de har ønsket og viljen til det, og må også have samlet en masse brugbare erfaringer fra de nuværende frivillige lav.

Hvilke dyr er derude?

- Vi ved, hvad der bliver nedlagt her i landsdelen via en minutiøs optælling. Det gælder området fra Barde Sande og Skjern Å i syd til Husby i nordvest og til Teuts Plantage ved Holstebro mod nordøst. Det har vi gjort siden 2004.

- I runde tal er en fjerdedel af de nedlagte dyr kalve. Det burde være det dobbelte. Der skydes langt flere hjorte på private arealer end på statsarealerne. I sidste sæson - altså 2014/15 - blev der nedlagt 198 spidshjorte på privat jord. Hos staten 11.

De sorte huller

- Vi SKAL bare have flyttet fokus over på kalve og hundyr de steder, hvor der stadig er stigende problemer med markskader. Og jeg så da gerne, at vi kunne blive ved med at selektere i mellemhjortene med omhu og ansvarlighed. Men det har desværre vist

sig, at det mål ikke kan nås frivilligt. Især de helt amoralske jægere har spillet en forfærdelig rolle. Dem, som man betegner som „De sorte huller”. De har ødelagt nogle andre jægers lyst til at udvise mådehold.

- Grådighed er generelt et problem. Da jeg og hjortevildtgruppen fik indført jagtstop på mellemhjorte fra 1. september til 15. oktober - for at spare nogle hjorte fra jægerne ude på markerne, sådan som mange påpegede var et problem - hjalp det intet. Fordi nogle af de skovejere, der generelt var utilfredse med, at alt for mange hjorte faldt ude hos landmændene, nu i stedet skød de unge hjorte senere på året. I den sidste sæson med jagt i september faldt der 125 spidshjorte og 156 hjorte op til fireårsalderen i området. Altså i alt 281 hjorte. Sæsonen efter - 2011/12 - (den sæson, hvor jagttiden på hjortene var blevet ændret, red.) steg tallene til 227 spidshjorte og 118 hjorte op til fireårsalderen. Altså i alt 345 hjorte.

- Jeg var dybt skuffet dengang. Min teori, om at jægerne i skovene ville have grebet chancen til at lave ældre hjorte, holdt ikke. Min konklusion er, at vi ikke kommer uden om at lave juridiske regler. Årelang tro på frivillighedens vej har ikke ført os nærmere målet. Nu skal vi prøve noget andet.

mst@jaegerne.dk

Opfordring fra Knud Pedersen

- Hvis jagttiden på hjort ændrets til at slutte midt i december, giver det et seks ugers vindue til kun at nedlægge kalve og hinder. Statskovene bør da lægge deres store bevægelsesjagter her og inddrage deres naboer i langt højere omfang, således at der kan laves nogle virkelig effektive jagter på kalve og hinder uden risiko for hjortene. Jeg vil derfor indtrængende anmode Naturstyrelsen om at spille med, lyder opfordringen fra Hjortevildtgruppe Vestjyllands formand.

Formanden for Kragelund Jagtforening:

- Jeg stoler på mine ledere

- Jeg går ud fra, at vore tillidsfolk inden for hjortevildtforvaltningen gør deres bedste. Det er mit udgangspunkt. Er der uenighed, så skal vi tage diskussionen på vores møder - ikke via opslag på skydebaner eller vilde diskussioner på Facebook, mener Lars Mogensen.

Tekst: Max Steinar

FORMANDEN FOR KRAGELUND Jagtforening, Lars Mogensen, blev vred, da han opdagede, hvordan diverse rygter om Danmarks Jægerforbunds ageren i spørgsmålet om hjortevildtforvaltningen løb. Især da han på en stor skydning i Karup så et opslag, sat op af hans kollega i Thisted Jagtforening, Per Poulsen.

- *Hvorfor synes du, at det er forkert?*

- Jo, jeg blev ærligt talt lidt knotten.

Jeg ønsker ikke at komme til en stor, offentlig skydning, hvor jeg kan læse et opslag af den karakter. Jeg prøvede at spørge nogle af de andre jægere og opdagede, at mange var i den vildfarelse, at Danmarks Jægerforbund havde fremsat ønsket om det arealkrav på 50 hektar, som de tre andre organisationer i Den Nationale Hjortevildtgruppe havde foreslået. Det er jo, hvad der sker, når der først sættes rygter i gang. Den fulde og detaljerede sandhed kan man aldrig få via sådan et opslag. Det er helt okay at være uenig. Men diskussionerne skal tages internt i Danmarks Jægerforbund og på diverse møder, hvor alle medlemmer er velkomne.

- Jeg engagerer mig i mit forbund. Jeg er til kredsmøder, jeg er til repræsentantskabsmøder, og jeg er til møder om hjortevildt, også selv om vi her i Kragelund ligger uden for kronvildtets kerneområder, men dåvildtet er vi da begyndt at få. Jeg har nemt ved at få både min kredsformand, mit hovedbestyrelsesmedlem og min forbundsformand i tale. Da forbundet med et fingerknips afskaffede medlemsbladet med foreningsmeddelelserne, var vi i Kragelund Jagtforening blandt de mange, der var utilfredse. Det sagde jeg til Jens Bjørn (HB medlem i kreds 3, red.), og resultatet af de

mange klager blev som bekendt, at den beslutning blev lavet om. Det tager jeg som udtryk for, at medlemsdemokratiet i Danmarks Jægerforbund virker. Jeg er af den opfattelse, at vi har valgt de rette til at lede vores forbund.

- For mig at se er det en kæmpestyrke, at vi nu kun er ét forbund. Og det er altså Danmarks Jægerforbunds tillidsfolk, som sidder med ved forhandlingsbordene med de andre grønne og med myndighederne. Det er ikke de små protestorganisationer.

- *Hvor meget kendskab har du selv til kronvildt?*

- Som sagt er kronvildtjagt ikke lige den jagtform, jeg har de største muligheder for at dyrke her i området. Men jeg køber mig med mellemrum til en dagjagt hos Naturstyrelsen. Sammen med en af mine gode kammerater har jeg nogle gange været på jagt i Oksbøl. Det har hver gang været en fantastisk oplevelse. Sidste gang, vi var af sted, måtte vi ikke nedlægge hjorte, kun kalve og hinder. Flere store, prægtige hjorte kom forbi. Jeg nød synet - sikke en oplevelse at få, også selv om jeg måtte nøjes med at kigge. 10 minutter før jagten sluttede, kom der nogle hinder forbi, og jeg havde det held at nedlægge to af dem. Det var en stor dag for mig.

- Netop Oksbøl-området er beviset på, at det nytter noget med restriktioner på hjortene, når områderne er tilpas store. Det er en af årsagerne til, at jeg alt andet lige er tilhænger af regler, som dækker store eller meget store områder. Jeg synes, det er noget rod heroppe i Midtjylland, når man på den ene side af en landevej må skyde hjorte, mens det er forbudt på den anden side. Og så synes jeg i øvrigt også, at brunstjagten på hjort burde forbydes. Det er efter min me-

Lars Mogensen køber gerne en dagjagt hos Naturstyrelsen i Oksbøl. Én gang har han været heldig og dygtig nok til at nedlægge en hjort. Privatfoto.

ning ikke etisk korrekt at jage kronvildtet i parringstiden.

- At Danmarks Jægerforbund foreslår jagt før solopgang, synes jeg er en god ide. Sådan at også de jægere der kun har markjagt kan få muligheden, før dyrene går i skoven.

mst@jaegerne.dk

Lars Mogensen mener:

- Det ærgrer mig, at mange tager dele ud af en sammenhæng og bruger dem, som om det allerede er lovforslag, og at alt er opfundet eller foreslået af Danmarks Jægerforbund, uden at tage hensyn til at Jægerforbundet sidder i en forhandlingssituation og forsøger at opnå det bedste resultat for jægere.

Forskerne er ikke i tvivl:

Danmarks kronvildt har brug for en forvaltningsplan

Kun én hjort ud af 100 på Djursland oplever sin otte års fødselsdag, fordi Danmark, som et af kun tre lande i Europa, har en fri afskydning af kronvildtet. En sundere bestandssammensætning kræver en ny forvaltningsplan, siger forskerne bag DCE-rapporten „Bæredygtig Krondyrforvaltning”.

Tekst og foto: Kenneth Sletten Christensen, Danmarks Jægerforbund

- **EN TREÅRIG HJORT** fra Djursland har 50 procents chance for at overleve jagtsæsonen. Hvis den overlever, er historien den samme i dens fjerde, femte, sjette og syvende leveår. Og så er det simpelt matematik at regne sig frem til, at der kun er cirka én hjort ud af 100, der oplever sin otte års fødselsdag, siger Peter Sunde, seniorforsker ved DCE, Aarhus Universitet, og

talknuseren bag rapporten „Bæredygtig krondyrforvaltning”.

Dansk jagtanarki

Rapporten er en vital del af den videnskabelige baggrund for Vildtforvaltningsrådets beslutning om at ændre i hjortevildtforvaltningen i Danmark.

- Dybest set hersker der i dag jagt-

anarki inden for jagtlovens rammer. Der er ingen af de lande, vi normalt sammenligner os med, der har ad libitum afskydning af hjorte i alle aldre, hvis man bare overholder eventuelle særfredninger. Ønsker man fremadrettet en mere naturlig bestandssammensætning, er der ikke plads til, at alle danske jægere, der har mulighed for at nedlægge kronvildt, skyder én hjort om året, uddyber Lars Haugaard, der er skov- og landskabsingeniør ved DCE og den anden forfatter bag rapporten.

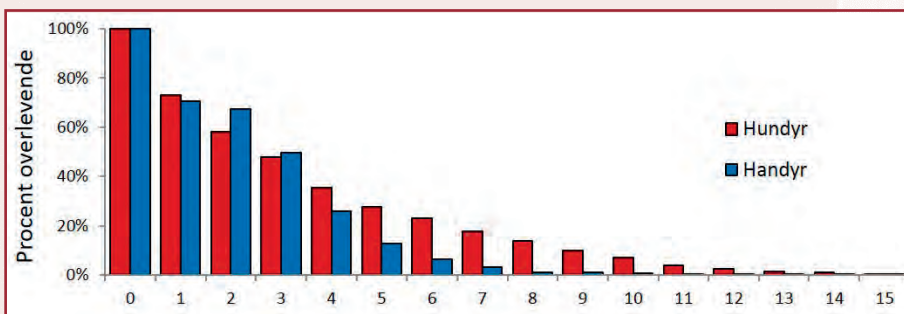
Forskerne snakker om en naturlig bestandssammensætning på tværs af alder og køn. Det skyldes, at et enigt vildtforvaltningsråd har vedtaget det mål som ét ud af fire mål.

Den naturlige bestandssammensætning

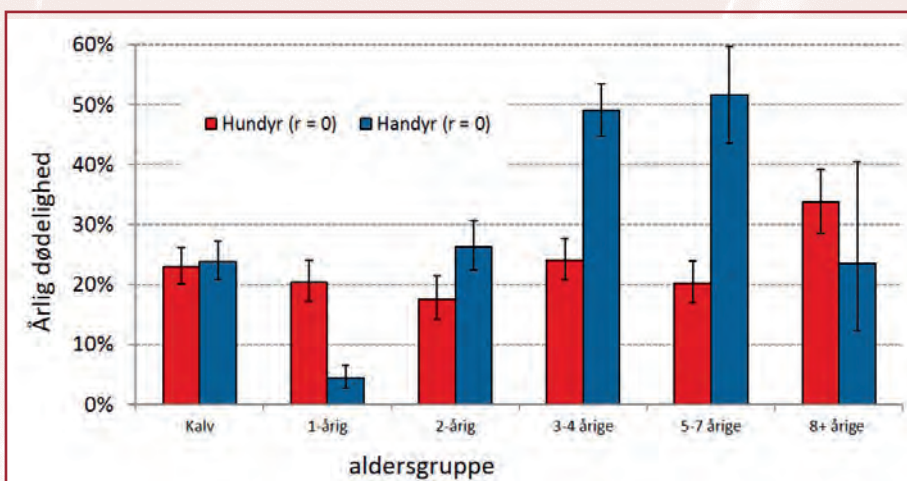
I tal betyder det, at i en naturlig bestand oplever 15 ud af 100 hjorte deres otte års fødselsdag. I Oksbøl, der har Danmarks mest omfattende forvaltningsplan for krondyr, når cirka syv hjorte den samme mærkedag. Og på Djursland er det altså blot én.

Det betyder også, at i en naturlig sammensat bestand er der cirka seks hinder per voksne hjort over otte år. På Djursland er der mere end syv

Den årlige dødelighed for krondyr på Djursland. De tre til syvårige hjorte har 50 procent chance for at overleve en jagtsæson.

Procentvis andel af han- og hundyr der overlever til en given alder på Djursland. Næsten ingen hjorte overlever til deres 8. leveår.

Lars Haugaard (t.v.) og Peter Sunde er de to forfattere bag rapporten "Bæredygtig krondyrforvaltning", og de er ikke i tvivl: Det kræver en ny forvaltningsplan, hvis vi vil opnå en sundere bestandssammensætning.

gang så mange: 40-60 hinder for hver enkelt voksne hjort over otte år. I Oksbøl er der 11 hinder pr. voksne hjort.

- I dag bliver der skudt for mange unge og midaldrende hjorte i forhold til den samlede bestand. En af konsekvenserne af afskydningen er paradoksalt nok den store stigning i antallet af dyr. Men bagsiden af medaljen er, at de mange nye fædre til kalvene er små og unge hjorte. Den lave gennemsnitsalder kan i et evolutionært perspektiv betyde mindre kropstørrelse i løbet af de kommende generationer, siger Peter Sunde.

Fra Djursland til Oksbøl

Forskerne bag rapporten har blandt andet undersøgt alder og køn på de nedlagte krondyr fra to områder: Krondyrreservatet Oksbøl, hvor staten er enejer og forvalter efter at opnå mange gamle hjorte, og på Djursland, hvor spidshjortene er fredede, men hvor mange små jordejere driver jagten mere eller mindre uafhængigt af hinanden.

- De to områder repræsenterer to yderpunkter i den måde, der drives jagt på i Danmark. Men selvom man i 25 år har forvaltet efter en stram plan i Oksbøl, er tallene kun en smule bedre her. Det skyldes, at hjortene har en stor aktionsradius og bliver skudt, når de går uden for statens arealer. Når den strammeste forvaltede bestand i Danmark ikke er imponerende, er der intet, der tyder på, at

der står bedre til andre steder i landet, fortæller Lars Haugaard, og Peter Sunde uddyber:

- Man får aldrig klarhed over det samlede antal krondyr i Danmark, og det er også rygende uinteressant. Forholdet mellem køn, alder og vægt i bestanden er meget mere sigende for deres sundhed. Og ønsker man fra politisk side en naturlig sammensat bestand, så er det helt tydeligt, at der skal gøres noget ved forvaltningen,

så flere unge hjorte opnår at blive ældre. Derudover skal vi sikre os, at man registrerer de skudte dyr på netop vægt, alder og køn, så vi kan udbygge vores viden om bestanden, og hvor tæt vi er på forvaltningsmålet. Ellers vil vi om fem til ti år ikke vide, hvor godt de restriktioner, som snart skal besluttes, kommer til at virke.

ksc@jaegerne.dk

Bag om rapporten

- I rapporten regner de to forskere på fem forskellige forvaltnings-scenarier, som politikerne „kan vælge mellem“. En naturlig sammensætning af bestanden, mest muligt kød, flest muligt gamle hjorte.
- Vildtforvaltningsrådet har valgt at stile efter, hvor man opnår en naturlig bestandssammensætning: At dødeligheden i en bestand minder om den naturlige tilstand for vildtet. Det vil sige at flest dyr dør som helt unge eller helt gamle.
- Det har ofte fejlagtigt været bragt frem, at Vildtforvaltningsrådet ønsker et scenarie med maksimalt antal gamle hjorte: At dødeligheden for hjortene er nærmest ikke eksisterende frem til den ønskede alder. Blandt hinderne er dødeligheden høj, når dyrene er meget unge og meget gamle. Altså en fredning af dyrene frem til den ønskede alder.
- Rapporten viser, at 65 procent af handyrene i begge bestande havde mindst 10 sprosser allerede som 5-årig. Som 8-årig satte 80-90 procent op som mindst 10 sprosser. Cirka 20 procent af samtlige hjorte på Djursland vil aldrig blive større end 10 sprosser. Dette gør, at eventuelle sprossefredninger kun vil gavne sammen med andre tiltag.
- Der er to lande i Europa, ud over Danmark, hvor den enkelte grund-ejer frit kan afskyde hjortevildt uden restriktioner. Det er i Storbritannien og Spanien. Begge lande kendetegnes ved meget store jordbesiddere, men har i øvrigt også en skæv bestandssammensætning.

Find Holger!

Dette er billedet af et problem.

” Ingen ved hvor mange
krondyr, der findes “

„Ingen ved hvor mange krondyr der findes“! „Hvorfor tæller I ikke bare dyrene“? Den slags udsagn har debatten ikke skortet på. Nu har du chancen for at tælle de dyr, som blev fotograferet fra en af Forsvarets helikoptere over Vind Hede umiddelbart efter at være fløjet lavt over Stråsø Plantage en januardag i 2013.

”Der er for mange dyr, og kønsforholdet er skævt.“ Sådan lyder det, når de regionale hjortevildtgrupper mødes. Vildtforvaltningsrådet har slået fast, at der er for få modne hjorte i forhold til

hinder og kalve. „Det ved de ingenting om“, er der nogen der påstår.

Prøv selv at tælle de forreste dyr op. Hvor mange gange finder du en hjort?

Til information har vi haft billedet kraftigt forstørret. I den forreste gruppe af dyr - inden der er lidt „luft“ før den bagerste gruppe - kan vi med sikkerhed finde fem, muligvis seks hjorte. Og der er alene i denne gruppe lige omkring 350 dyr.

Lad os nu ikke fordybe os i en strid om eksakte tal, men lad os

som ansvarlige naturforvaltere tage hånd om de åbenlyse problemer, som vores adfærd som jægere har skabt. Målsætningen er en naturlig køns- og alderssammensætning. Det ønsker Vildtforvaltningsrådet. Og det ønsker Danmarks Jægerforbund.

Billedet er venligst udlånt af Forsvaret/Michael Sand. Det er taget ved en tilfældighed, og vi har altså ikke tilstræbt at finde en kæmperudel med få hjorte.
mf@jaegerne.dk

Bunden opgave fra Vildtforvaltningsrådet:

- Få styr på kronvildtet ...

... og I vil vinde en faglig og politisk respekt, som vil gavne jagtens sag i Danmark langt ind i fremtiden, siger formanden for Vildtforvaltningsrådet, Jan Eriksen.

Tekst: Torsten Lind Søndergaard

Foto: Steen Axel Hansen

DEN NUVÆRENDE SAMMENSÆTNING af Danmarks to største hjortearter er skæv. Der er for mange hinder og kalve, iog det er for få hjorte, der når deres udviklingsmæssige og adfærdsmæssige højdepunkt. Derfor skal bestandene forvaltes bedre, mener Vildtforvaltningsrådet, som med formanden Jan Eriksen i spidsen har stillet de danske jægere og Den Nationale Hjortevildtgruppe den bundne opgave at fremvise en forvaltningsplan, der løser følgende fire opgaver:

- En mere naturlig og dermed ligelig køns- og aldersfordeling.
- Højere andel af ældre og dermed større hjorte (kronhjorte er mindst 10 år, før de topper, dårhjorte er mindst otte år).
- Hjortevildtet skal spredes til flere og nye egne.
- Jagten skal foregå med en bedre etik.

- Tingene er ikke, som de skal være. Det er vigtigt for mig at slå fast med syvtommersøm. Al vores erfaring og al den faglige viden, vi har adgang til, viser os, at bestandene af kronvildt og dårvildt er skævt sammensatte, siger Jan Eriksen.

Opgaven med at vedtage en ny forvaltningsplan for de store hjortearter ligger altså fast. Tilbage står, hvordan opgaven skal løses.

Personligt håber Jan Eriksen, at Den Nationale Hjortevildtgruppe kan finde en løsning ad frivillighedens vej. Både for vildtet, for befolkningens og for jægerens skyld.

- Jeg er foreningsmenneske til benet, og jeg tror meget stærkt på principperne om, at forskellige interesser mødes for at finde fælles, holdbare løsninger, som skal løses på nationalt og lokalt plan. Det giver ejerskab og ansvarlighed, men det giver også en høj grad af indflydelse, siger Jan Eriksen med stor overbevisning i stemmen.

Jan Eriksen mener:

- Der skal findes en løsning i Den Nationale Hjortevildtgruppe. De forskellige medlemmer af gruppen skal indgå de nødvendige kompromisser for at blive enige, og de danske jægere skal derefter forvalte bestandene i henhold til den vedtagne forvaltningsplan.

- Det modsatte af selv at tage ansvar og løse opgaven i fællesskab er tvang. Det vil sige, at myndighederne går ind og lovgiver. Det kommer også til at ske, hvis jægere, skovejere, jordbrugere, naturbeskyttere og dyreværnsfolk ikke kan blive enige om en forvaltningsplan for hjortevildtet, understreger Jan Eriksen.

Modsat. Hvis det lykkes at præsentere en forvaltningsplan for Vildtforvaltningsrådet, som bliver vedtaget, og hvis de danske jægere lykkes med at løse de fire bundne opgaver nævnt ovenfor, ja, så er den en kæmpe sejr for jægerne og jagten i Danmark.

- Det aftvang kolossal respekt blandt politikere, styrelser og organisationer, da jægerne frivilligt i midten af 90'erne tog ansvar for anskudninger af gæs og på få år fik nedbragt omfanget ganske markant. Løses opgaven med hjortevildtet, er det endnu et plus i karakterbogen til de danske jægere. Og hvad betyder det så? Ja, det betyder, at når jægerne selv tager ansvar og løser udfordringerne, så får jægerne også en betydelig grad af indflydelse på forvaltningen, pointerer Jan Eriksen, og ønsker held og lykke med arbejdet i Den Nationale Hjortevildtgruppe.

tls@jaegerne.dk

- Det modsatte af selv at løse opgaven i fællesskab er tvang. Det vil sige, at myndighederne går ind og lovgiver, lyder advarslen fra Jan Eriksen.

Ny formand for Den Nationale Hjortevildtgruppe:

En erfaren naturmand

Den Nationale Hjortevildtgruppe fik ny formand i august, da Svend Bichel overtog posten fra Lars Jensen, som fortsætter som menigt medlem. Svend Bichel har stor erfaring som både jæger, DN-præsident og forhandlingsleder.

Tekst: Kenneth Sletten Christensen, Danmarks Jægerforbund. **Foto:** Max Steinar

60 ÅR SOM jæger, 12 år som præsident i Danmarks Naturfredningsforening, forhandlingsleder under Svend Auken i Bichel-udvalget og forskningschef på DMU, det nuværende DCE.

Og så lige 30 år som lektor på gymnasiet i Skive.

Det er et imponerende CV, der pryder 73-årige Svend Bichel. Han er af Vildtforvaltningsrådets formand blevet udpeget til ny formand for Den Nationale Hjortevildtgruppe. Han repræsenterer ingen forening, og hans hovedopgave er at finde en løsning på fremtidens hjortevildtforvaltning, som alle kan være tjente med:

- Vores helt store mål må være at få alle interesser til at gå op i en højere enhed, i respekt for at kronvildtet skal udvikle sig så naturligt som muligt. Og det har vi alle - uanset interesser - et ansvar for. Der skal ikke være én, der får overhånd i forhold til andre. Vi skal finde en løsning, der giver mulighed for gode jagtoplevelser, og at der kommer godt kød ud af det, men sørge for, at dem der gerne vil have naturoplevelsen med de prægtige dyr kan få den. Og så skal vi håndtere de skader, som bliver lavet på land- og skovbruget, siger Svend Bichel.

ksc@jaegerne.dk

Erfaringer

I 90'erne fik Svend Bichel til opdrag af Svend Auken at finde en løsning på brugen af pesticider, som både økologer, landmænd og pesticidindustrien kunne stå inde for. Det havde dengang stor bevågenhed i medierne, og der var mange interesser på spil. Men det lykkedes at finde fælles fodslag i en rapport, der blev til pesticidplan II.

Svend Bichel har været jæger i 60 år. Her sidder han med sit første trofæ for henholdsvis kronhjort, dånhjort og sikahjort. De er alle nedlagt i Danmark.

- Nu skal der handles på hinder og kalve!

Henrik Bertelsen og hans kollegaer i landbruget vil ikke acceptere en fortsat stigende bestand af kronvildt. Han vil have, at jægerne samarbejder. Enten i frivillige eller i tvungne lav – blot det virker.

Tekst og foto: Max Steinar

- I **SKAL BARE** begynde at skyde nogle flere hinder og kalve. Om det sker i obligatoriske eller i frivillige lav, er vi landmænd ligeglade med. Men nu skal I altså sørge for at løse opgaven!

Henrik Bertelsen er landbrugets repræsentant i Den Nationale Hjortevildtgruppe, og han sidder også i Vildtforvaltningsrådet. I årevis er det blevet diskuteret, hvordan bestanden skal stoppes i sin stigningstakt, men uden held. Nu har Henrik Bertelsen tabt tålmodigheden.

- I kan ikke blive ved med at forlange af os landmænd, at vi skal lægge marker til, fordi I ikke kan løse opgaven som jægere. Kronvildtet raster om dagen inde i skovene - men om natten stiller de altså deres sult ude på vores marker. Niveauet af skaderne bliver ved med at vokse. Vi har påtalt det i årevis. Jægerne har påstået, at de kunne løse opgaven ad frivillighedens vej. Men helt ærligt: Det har I ikke!

At talen om lav har skabt megen debat, undrer Henrik Bertelsen.

- Ja, det er godt nok mystisk for mig, at mange jægere åbenbart har så store problemer med at arbejde sammen med andre jægere. For i mod-

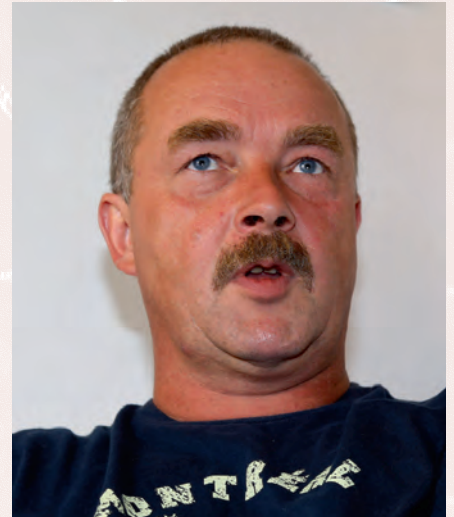
sætning til stort set alle andre hårvildtarter, så begrænser kronvildt sig ikke til et beskedent areal. Nej, de vandrer over mange tusinde hektar (tyske undersøgelser af GPS-mærkede kronhjorte afslører, at hjortene flytter sig i områder op imod 50.000 hektar, red.).

Jægere vil have horn

- Danske jægere har meget større lyst til at skyde hjorte end hinder og kalve. Hvis du fortæller, at du har nedlagt en hind, spørger ingen efter at se et foto af den. Men skyder en jæger en seksender eller en otteender - eller dem begge to, når de kommer som de sidste to dyr af en rudel på 20 dyr - så ryger billedet rundt i cyberspace. Mens de resterende 18 hinder og kalve lever videre og føder flere kalve året efter.

- Vi har en kæmpe udfordring med nogle af jægerne uden for skovene, der skyder alt, hvad de ser, med særlig fokus på hjortene.

- Jeg kunne svært godt tænke mig, hvis vi kan få indopereret DNA fra rensdyr i den danske kronvildtstamme, så også hinderne udvikler horn og dermed pludselig bliver attraktive som jagtobjekter, spørger Henrik Bertelsen, men han bliver hurtigt alvorlig igen: - Jeg bedømmer, at lav-tanken kommer til at tage længere tid, end vi havde håbet på. Men jeg mener stadig, at lav fandeme er en god ide! Og bare det, at vi har foreslået det, sender et tydeligt signal til jægerne om, at noget skal ske. Vi

- Nogle debattører kan ikke engang deres ABC omkring kronstyr, eller hvem der har foreslået hvad, fastslår Henrik Bertelsen.

ønsker mål for, hvilke og hvor mange dyr man i hvert lokalområde ønsker at tage væk af bestanden.

- Nogle landmænd er så trætte af kronstyr, at de ønsker „lortet“ væk. Men andre anerkender, at kronstyr hører til i faunaen.

- Hvis I kan samle flertal for jeres ønsker om lav i Vildtforvaltningsrådet - hvorfor gennemfører I det så ikke bare?

Lang pause fra Bertelsen. Meget lang.

- Nogle skal jo ville tage arbejdet med lavene. Mon ikke ideen modner over de kommende få år? Ellers må vi have alle værktøjerne i spil igen...

mst@jaegerne.dk

Arealkrav

Henrik Bertelsen: - Nogen har helt klart gået efter at beskyldte Jægerforbundet for det værste i et klart forsøg på at skade jeres organisation. Og andre har ikke evnet at fatte, at ønsket om arealkrav ikke kommer fra Jægerforbundet. Desværre har den udtalte mangel på grundlæggende indsigt ikke forhindrede nogle debattører i hidsige udfald.

Stil krav til dine jægere!

Henrik Bertelsen opfordrer alle landmænd til at stille krav (gerne i kontrakten) til deres jagtlejere om, at de skal skyde to kalve eller hinder for hver hjort, de nedlægger.